

РЕЦЕНЗИЯ

От

Проф. Крум Стефанов Кафеджийски, дф
Ръководител Катедра „Фармацевтични Науки“,
Тракийски Университет, Стара Загора

Член на научно жури въз основа на Заповед № Р-109-513/30.11.2023г. на Ректора на МУ-Варна. Съгласно Протокол от първото заседание на научното жури проведено на 11.12.2023 г. съм определен да изготвя рецензия.

ОТНОСНО: Конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“, обявен в Държавен Вестник, брой **83/03.10.2023** г., за нуждите на Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“, Факултет „Фармация“ към Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.3. Фармация, специалност „Фармакология“ на 1.0 щат – един.

На конкурса за „Доцент“ в Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна се е явил единствен кандидат – гл. ас. маг. фарм. Мая Петрова Радева-Илиева, дф.

Комплектът от документи са изготвени съобразно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), както и на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (ППЗРАСРБ) и Правилника за условията и реда на придобиване на академични длъжности към Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна.

Биографични данни

Мая Петрова Радева-Илиева е родена на 12 ноември 1989г. Завършва средно образование през 2008г. в Природоматематическа гимназия „Св. Климент Охридски“, гр. Силистра, и висше образование по Фармация в Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, гр. Варна през 2015г. с отличен успех и придобива квалификация „Магистър фармацевт“. През 2022г. придобива ОНС „Доктор“ по специалност „Фармакология /вкл. фармакокинетика и химиотерапия/“ към Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, гр. Варна. **Заглавие на дисертацията:** „Изолиране и анализ на метилксантинова фракция, катехинова фракция и цялостен екстракт от зелен чай Банча и проучване на влиянието им върху фармакокинетиката на силденафил при плъхове“.

В периода от 01.2016г. до 08.2022г. заема длъжността Асистент, Специалност „Фармакология“ към Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“, МУ-Варна. Впоследствие става Главен Асистент от 08.2022г. до сега към същото учебно заведение.

Специализации

2023: Придобита специалност „Фармакология и фармакотерапия“ към Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, гр. Варна

Чужди езици

Английски - B2 Сертификат

Членства:

- Български Фармацевтичен Съюз (БФС)
- Българско Дружество по Фармакология, Клинична Фармакология и Терапия (БДФКФТ)

Учебно-преподавателска дейност

Гл. ас. маг. фарм. Мая Петрова Радева-Илиева, дф има натрупани около 9 години стаж по специалността и 8 години преподавателски стаж като асистент и главен асистент.

Научна и публикационна активност

Кандидатът представя 20 научни публикации от които 12 на английски език и 8 на български. 6 от статиите са в научни списания с импакт фактор. В 4 научни публикации е първи автор. Представя още и един хабилитационен труд на тема „Здравни ползи и рискове при употреба на фитопродукти, съдържащи полифенолни съединения“, който засяга актуалната тема за широката и неконтролна употреба на растителни продукти. Общият импакт фактор на кандидата е 14,5. Към този момент са установени 19 цитирания в базата данни на Scopus (h индекс 2).

Мая Радева-Илиева е участвала в написването на 3 учебни помагала за студенти по фармация. Освен това е участвала в разработването на два научни проекта, финансирани от МУ-Варна:

- „Проучване на лекарствени взаимодействия на ниво биотрансформация.“
- „Фармакологично проучване на метилксантинова фракция, изолирана от зелен чай“

Също така активно участва в 21 научни форума в страната, както и в 4 в чужбина.

Оригинални научни приноси

По своята тематична насоченост, научната продукция може да бъде разделена и обобщена в следните 4 основни направления:

1. **Фармакокинетика и лекарствени взаимодействия**

В представените публикации като първи съществен научно-теоретичен принос могат да бъдат посочени изследванията върху различните аспекти на **лекарствените взаимодействия**. Въз основа на предварително анализираната научна информация са обобщени потенциалните взаимодействия между тирозин киназни инхибитори и други лекарства. Също така са анализирани и съответно систематизирани наличните данни относно наблюдаваните клинично значими взаимодействия между лекарствени продукти и зелен чай или епигалокатехин-3-галат. Предложено е също провеждането на допълнителни изследвания с цел намаляване на риска от възникване на потенциални взаимодействия. Представена е разработка за ролята на болничния фармацевт за прогнозиране и предотвратяване на лекарствени взаимодействия в болничните заведения, както и при последващата амбулаторна терапия. Анализираните данни ясно показват ползите и необходимостта от участието на болничния фармацевт в избора и проследяването на лекарствената терапия.

Вторият научен принос се базира на основата на предоставените авторски данни от проведени **изследвания с експериментален характер**. Изследвани са потенциалът на растителни екстракти да инхибират активността на лекарство-метаболизиращите ензими *in vivo* и получените резултати имат принос за практиката като индикират за възникването на потенциални взаимодействия при едновременен прием на изследваните екстракти с лекарства. В резултата на това, посочените екстракти трябва да се приемат с повишено внимание. Проучена е също и способността на пептидни аналози, които са изследвани за аналгетична активност да инхибират активността на ензима CYP3A4 *in vitro*. Получените резултати значително обогатяват знанията за фармакокинетиката на тези съединения и биха били от полза при тяхното бъдещо проучване и приложение.

2. Проучване на природни вещества и пробиотици

Научните приноси са фокусирани върху проучването на биологичната активност и органопротективните ефекти на растителни екстракти и пробиотици, както и върху изследването на качествения и количествения състав на

растителните екстракти. В това направление е обобщена информацията относно регистрираните за употреба лекарствени продукти, получени от морски организми, което предоставя възможност за един цялостен поглед върху развитието на морската фармакология. В допълнение са разработени и валидирани два течнохроматографски метода, като първият метод е създаден за качествен и количествен анализ на кофеин, теофилин и теобромин. Вторият метод е разработен за качествено и количествено определяне на епигалокатехин-3-галат, кофеин, катехин и галова киселина в проби от зелен чай. Използваните методи се характеризират с бързина, чувствителност и надеждност и биха могли да намерят приложение при анализа на изследваните съединения в проби с различен произход. Някои от експериментите се фокусират върху проучването на органопротективните ефекти на растителни екстракти при опитни животни. Изследвана е и антиоксидантната активност на български пробиотични култури върху плъхове. Разработените експериментални модели могат да бъдат приложени при изследване на биологичните ефекти и на други растителни и лекарствени вещества. Резултатите от проведените експерименти с лабораторни животни могат да послужат като основа за бъдещи проучвания на органопротективните ефекти на изследваните екстракти при хора, както и за тяхното приложение като превантивни средства.

3. Фармакотерапевтични подходи и лечение на остри интоксикации

Научно-теоретичният принос е фокусиран върху анализирането на някои фармакотерапевтични подходи и особености на лекарствената терапия при ракови и сърдечно-съдови заболявания. Показани са предимствата на изследваните групи лекарства по отношение на ефикасност и безопасност. Представен е и един систематизиран поглед върху прогреса на таргетната терапия при туморни заболявания, както и бъдещите насоки за оптимизиране на диагностиката и лечението на рака. Представена е статия, която обобщава анализираната научна информация относно приложението на интравенозна липидна емулсия при лечение на остри интоксикации с липофилни ксенобиотици. Въз основа на данните от

натрупания опит може да се заключи, че интравенозната липидна емулсия може да намери по-широко приложение при остри интоксикации, освен препоръчваните към момента живото-заstrашаващи интоксикации. В допълнение в една от статиите е представен клиничен случай, при който е наблюдавано, че приложението на интравенозна липидна емулсия при пациент с остра интоксикация с органофосфорен пестицид води до подобряване на неврологичните симптоми в рамките на няколко часа. Посочена е използваната доза от интравенозната липидна емулсия, както и начина на приложение, които могат да послужат в клиничната практика. Тези резултати имат важен научно-приложен принос за потвърждаване на ефективността и безопасността на интравенозната липидна емулсия при лечение на остри интоксикации.

4. Клинична фармация и обществено здраве

Научно-приложен принос имат статиите, които разглеждат различни специфични фармакотерапевтични аспекти, свързани с лекарствата, които са включени в Приложение № 9 към чл. 17, ал. 1 от Наредба № 28 от 9 декември 2008 г. за устройството, реда и организацията на работата на аптеките и номенклатурата на лекарствените продукти. Извършен е обстоен и задълбочен преглед на литературните данни и документи. Посочени са лекарствата, които са включени в списъка, но нямат разрешение за употреба в България към настоящия момент. Също така са посочени лекарства, които притежават разрешение за употреба в България, но не са включени в Приложение № 9, въпреки че са от една и съща фармакотерапевтична група с лекарства, които са посочени в приложението. Анализирания информация е представена в 2 научни публикации, ясно показващи необходимостта от актуализиране и допълване на списъка с лекарства, изискващи специално съхранение, поради което са направени препоръки за неговото обновяване. Останалите 2 статии представят авторски данни от анкетни проучвания сред деца, проведени на територията на гр. Варна. Във връзка с проучванията са създадени специални анкетни карти с внимателно подбрани

въпроси. Методът на анкетното проучване, вкл. изготвените анкети могат да бъдат приложени за събиране на данни за качеството на живот на деца с бронхиална астма, както и за оценка на значимостта на някои рискови фактори за развитие на заболяването в детска възраст. Обработените резултати могат да послужат за идентифициране на рискови фактори за заболяването, оптимизиране на терапията и подобряване на качеството на живот на пациентите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение считам, че гл. ас. маг. фарм. Мая Петрова Радева-Илиева, дф е високо квалифициран научен работник и преподавател. Научно-изследователската и преподавателска дейност отговарят напълно на обявеното направление на конкурса, както и на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане, както и на качествените и количествените критерии за развитие на академичния състав залегнали в Правилника на Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна за придобиване на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“.

В резултат на гореизложеното давам **Положителна Оценка** и препоръчвам на членовете на уважаемото жури да изберат гл. ас. маг. фарм. Мая Петрова Радева-Илиева, дф за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ към Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“, Факултет „Фармация“ към Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна, в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.3. Фармация по научната специалност „Фармакология“.

гр. София

12.02.2024 г.

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

/Проф. Крум Стефанов Кафеджийски, дф/